

תוכן עניינים

1	שער א': מבוא
3	שער ב': חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973
3	פרק א': טעות
13	פרק ב': הטעיה
13	1. כללי
21	2. הסתרת נכסים
23	פרק ג': כפיה
27	פרק ד': עושק
39	פרק ה': חוזה למראית עין
39	1. כללי
39	2. מהו חוזה למראית עין?
	3. סיווגו של חוזה כ"חוזה למראית עין" או "חוזה פסול" והדגשת מאפייניו של ה"חוזה למראית עין"
41	4. נטל ההוכחה
52	4.1 רמת ההוכחה
52	4.2 טענה בעל-פה נגד מסמך בכתב
54	5. "חוזה למראית עין" בצורתיו השונות והמגוונות
57	5.1 חוזה למראית עין לעומת חוזה מלאכותי
58	5.2 סימולציה מלאה לעומת סימולציה יחסית
	5.3 מקרים בהם נתקבלה הטענה בדבר חוזה למראית עין מוחלטת ("סימולציה מלאה")
60	5.4 מקרים בהם נתקבלה הטענה בדבר חוזה למראית עין חלקית {"סימולציה יחסית"} : חוזה גלוי וחוזה נסתר
61	5.5 החוזה בעל הפגם הכפול - חוזה למראית עין ובלתי-חוקי
66	5.6 מקרים בהם נתקבלה הטענה בדבר חוזה למראית עין ובלתי-חוקי
69	5.7 מקרים בהם נדחתה הטענה בדבר חוזה למראית עין ובלתי-חוקי
70	6. נפקות חוזה למראית עין
71	6.1 ביחסים בין הצדדים להסכם
72	6.2 חוזה למראית עין וצד שלישי
	6.3 חוזה איננו יכול להפוך בדיעבד לחוזה למראית עין - או שהוא היה מלכתחילה כזה, ואם לא היה, אין הוא הופך בדיעבד לחוזה כזה רק משום שהצדדים סטו מהוראותיו
74	7. הלכה למעשה
76	פרק ו': דרך הביטול
83	

89	פרק ז': השבה לאחר ביטול
93	שער ג': בית-המשפט לענייני משפחה
93	פרק א': ביטול הסכמי ממון
93	1. כללי
	2. האם אישור הסכם ממון בבית-המשפט לענייני משפחה מונע מהצדדים
94	מלטעון לפגם בכריתת ההסכם?
95	3. הדרך הראויה לתקיפת הליך אישור ההסכם
	4. לא ניתן לאפשר לתובעת, היום, ובדיעבד, להתכחש להסכמותיה,
95	המפורשות
	5. תביעות שהוגשו על-ידי ילדי המנוח מנישואיו הראשונים, בגדרם ביקשו
	התובעים להורות על ביטול הסכם ממון שנערך בין המנוח לבין הנתבעת -
99	התביעה נדחתה
100	6. הסכם ממון ותביעה לפינוי האישה מהדירה
	7. כאשר בהסכם ממון בין בני זוג עסקינן, אשר נערך לאחר הליך גישור
	ארוך למדי והכולל אישור ההסכם במעמד בית-המשפט - אזי יש ליתן יד
102	לביטול ההסכם אך ורק בנסיבות קיצוניות וחמורות במיוחד
	8. ביטול הסכם בהתנהגות - הלכת פלונית של בית-המשפט העליון מיום
	06.12.18 - הסכם ממון שנזנח בטל ובהתאם בטלים גם החיובים
104	מכוחו
112	9. התיישנות
112	10. שיהוי
	11. האם יש לבטל הסכם ממון שאושר וקיבל תוקף של פסק-דין, מאחר
116	והוא נערך למראית עין ובמטרה להבריח רכוש מנושה?
	12. תביעת אישה לביטול הסכם ממון מחמת טעות, הטעיה, עושק ותרמית
117	- ערעור על דחיית התביעה נדחה
	13. תביעה לביטול הסכם ממון משום טענות התובעת לפגמים ברצון,
126	להפרת ההסכם על-ידי הנתבע ולביטול ההסכם בהתנהגות
128	14. אכיפת הסכם ממון
132	15. עתירה לביטול הסכם ממון - ההסכם בוטל
138	16. זכויות פנסיה לא אוזנו בהסכם הממון
	17. פסק-דין שבהסכמה מורכב משני חלקים - ההסכם שבין בעלי הדין
144	והחלטת בית-המשפט אשר נתנה להסכם זה תוקף של פסק-דין
	18. אפשרות לבטל הסכם ממון שאושר לאחר 30 שנים כאשר "חיו בני הזוג
146	לאורר"
154	19. הסכם ממון למראית עין
	20. טענת התובעת כי יש לבטל את ההסכם המקפח שנחתם בהיעדר כשרות
	משפטית ובהיעדר גמירת דעת ומשום שנפל בכריתתו פגם מסוג העושק וכן
160	בשל הטעיה שהטעה אותה הנתבע

21. תובענה כספית וביטול הסכם אותה הגישה התובעת כנגד הנתבע, בן זוגה לשעבר. במסגרת התביעה עתרה התובעת להורות על ביטול הסכם ממון שנחתם ביניהם, בעילות של הפרת חוזה, עושק וכפיה	161.....
פרק ב': ביטול הסכמי גירושין	163.....
1. גם הסכם גירושין ניתן לביטול בכללותו אם הוכח שנפל פגם בכריתתו	163.....
2. אי-גילוי העובדה כי נישואיה של התובעת הותרו	165.....
3. תקנת הציבור	166.....
4. האם יכול נושה לדרוש ביטול הסכם גירושין שנחתם בין בני זוג?	167.....
5. הסכם בעל-פה	169.....
6. ביטול הסכם גירושין מחמת מצוקה נפשית	170.....
7. ביטול הסכם גירושין מחמת הפרתו	179.....
8. תביעה לאכיפת הסכם גירושין	180.....
9. תביעה לביטול הסכם גירושין, שחלקו הארי כבר בוצע	181.....
10. תביעה לביטול הסכם גירושין ומעשה בית-דין	183.....
11. תביעה לביטול הסכם גירושין, יחסי ממון, משמורת ומזונות שקיבל תוקף של פסק-דין - דחיית התביעה על-הסף	186.....
12. האם יש להורות על ביטול חלקי של הסכם הגירושין אשר אושר וקיבל תוקף של פסק-דין?	200.....
13. תביעה לביטולו או לשינויו של הסכם גירושין, שקיבל תוקף שיפוטי - וויתורו של התובע על מרבית חלקו בדירת מגורי הצדדים, וטענתו שוויתור זה היה למעשה על חשבון דמי המזונות המוסכמים - דחייתה	202.....
14. תביעה לביטול סעיפים מהסכם הגירושין של הצדדים שקיבל תוקף של פסק-דין באופן שיאפשר עריכת איזון משאבים ומבלי שישונו חיובי המזונות ששולמו לידי התובעת מכוחו	203.....
15. בצדק קבע בית-משפט קמא כי המערערת לא עמדה בנטל להוכיח טענות של "פגם ברצון" המקימות עילה לביטול הסכם הגירושין אשר קיבל תוקף של פסק-דין ועל-כן אין מקום לבטלו	205.....
16. ביטול הסכם גירושין - מעשה סחיטה	207.....
17. ביטול סעיפים בהסכם גירושין - התביעה נדחתה	208.....
18. ביטול הסכם או אכיפה - בקשה למחיקת תביעה על-הסף	211.....
19. הדרישות המפורטות בסעיף 2 לחוק יחסי ממון הינן מהותיות ולא פרוצידוראליות גרידא, משהן נועדו להבטיח כי הצדדים מודעים ומסכימים לתוכן ההסכם ותוצאותיו. הדרישה לוודא, שאכן בני הזוג עשו את ההסכם בהסכמה חופשית ובהבינם את משמעותו ואת תוצאותיו, היא דרישה מהותית. בהיעדר ראיה לסתור עצם האישור השיפוטי מצביע על כך, שהצדדים להסכם הבינו את משמעותו ואת תוצאותיו וחתמו עליו מרצונם החופשי	212.....

20.	הדין באשר לביטולו של הסכם גירושין כולל שאושר וקיבל תוקף שיפוטי, מטיל נטל ראיה ושכנוע כבדים על העותר לביטולו	212.....
21.	דיון באכיפת פסק חוץ גם בדרך אגבית	212.....
22.	לטענת התובעת, נפלו פגמים מהותיים בכריתת ההסכם בינה לבין הנתבע אשר פגמו בגמירות דעתה, כולל טעות, הטעיה, עושק וחוסר תום-לב קיצוני אשר בהמשך להם חתמה היא על ההסכם הפוגע באופן משמעותי בזכויותיה שבדין. נוכח אלו עתרה התובעת לביטול הסכם הגירושין	217.....
23.	בקשת המבקשת, לסילוק על-הסף של תביעת המשיב לביטול הסכם הממון/גירושין שנחתם ואושר	218.....
24.	תביעה לאכיפת הסכם גירושין או לחילופין לביטול הסכם ופירוק שיתוף	221.....
25.	תביעה לאכיפה/ביטול חלקי של הסכם הגירושין	222.....
223	פרק ג': משמורת ילדים	
225	פרק ד': ביטול הסכם שלום-בית	
227	פרק ה': הסכמי מתנה	
1.	לאחר שהתובעת מינתה את הנתבעים כבנים ממשיכים והמינוי אושר על-ידי המוסדות המיישבים, הוגשה תובענה לביטול המינויים	227.....
2.	התחייבות לתת מתנה	228.....
3.	טענת בטלות הסכם המתנה לאור סעיף 8 לחוק הירושה	232.....
4.	האם מדובר בחוזה מתנה על-תנאי או שמא בחוזה מתנה ובצידה חיוב?	235.....
5.	ביטולו של הסכם מתנה שנכרת בין אב לבתו מכוחו העניק האב לבת במתנה את אחד מנכסיו	241.....
6.	תביעת אב כנגד בנו לביטול הסכם העברה ללא תמורה של זכויות במקרקעין	251.....
7.	האם כנגד קבלת המתנה התחייבו הבן והכלה כלפי האם לדאוג לטיפול נאות בה עד אריכות ימיה, אם לאו?	253.....
8.	היה על התובע להצביע על עילה לביטול הסכם המתנה והדבר לא נעשה. משכך, ובאין עילה לביטול, לא ניתן לבטל הסכם באספקט של דיני חוזים	255.....
9.	הוכח כי הסכם המתנה נחתם בהיעדר גמירות דעת מספקת של המנוחה ובשל כך הורה בית-המשפט על ביטול הסכם המתנה	256.....
10.	תנאי עסקת המתנה הינם תנאים גרועים באופן קיצוני. הענקת המתנה מובילה לתוצאה קשה - תוצאה שאין לקבלה. בתוך כך, מתקיימים התנאים הנוספים של עילת העושק וניתן לקבוע כי עילת העושק הוכחה - "זעקת ההגינות"	257.....
11.	כאשר נדרש בית-המשפט, להכרעה בשאלה ביטול מתנה במקרקעין, יש לקרוא את דיני המתנה יחד עם דיני המקרקעין	258.....

12. האם נפל פגם ברצון התובע להתקשר בהסכמים ואם קיים טעם חוקי לבטלם לאחר שכבר החל ביצועם.....	259
13. ביטול מתנה של משק חקלאי.....	264
14. ביטול הסכם מתנה - התיישנות או שיהוי.....	266
15. ביטול הסכם מתנה - השפעה בלתי-הוגנת ועושק - התביעה נדחתה.....	269
16. ביטול הסכם מתנה במקרקעין.....	273
17. ביטול הסכם העברת מניות.....	274
18. תובענה לביטול הסכם מתנה במסגרתה תידון שאלת תוקפו של ההסכם ואם נפל פגם מסוג עושק בהתקשרות התובעת בהסכם או אם קיימת עילה המאפשרת לה לחזור בה מהמתנה.....	275
19. מהיות המתנה חוזה, נובע כי בעניינים שבהם חוק המתנה לא דן במישרין, יחולו דיני החוזים הכלליים.....	276
20. במקרה דנן, מדובר בהסכם פשוט וברור. שני הצדדים מיוצגים, וההסכם נערך לאחר שמיעת חלק ניכר מראיות הצדדים, כאשר כל חומר הראיות מונח לפני הצדדים, ושעה ששני הצדדים משקללים את סיכוניהם וסיכוייהם. אין לקבל את ניסיונם של התובעים "ליצוק" לתוך ההסכם תוכן ומשמעות נוספים מאלו שיש בתוכו.....	277
21. בית-המשפט דחה את טענות שני הצדדים בדבר לחץ, כפיה והשפעה בלתי-הוגנת על האב להעניק את זכויותיו במתנה - גם טענה זו נטענה בעלמה, ללא כל פירוט עובדתי או אסמכתאות לתמיכה בה, לא זומנו כל עדים לתמיכה בגרסה העובדתית של מי מהצדדים, ואף בעלי הדין בעצמם לא נחקרו אודות הנסיבות העובדתיות הקשורות בטענה זו. כן, עיון בכתבי הסיכומים מלמד ששני הצדדים זנחו טענתם זו.....	277
פרק ו': ידועים בציבור.....	279
1. תוקפו של הסכם ממון של ידועים בציבור כאשר בני הזוג נישאו לאחר-מכן.....	279
2. ביטול הסכם לחיים משותפים.....	281
3. ביטולו של הסכם שכונה "הסכם ממון" והחלת חוק יחסי ממון.....	282
4. תביעה לביטול הסכם ממון שתוקנה לתביעה הצהרתית לגבי זכויות בדירה.....	285
5. ידועים בציבור שחתמו הסכם ממון.....	287
6. צו מניעה לביצוע דיספוזיציה בדירה.....	289
פרק ז': הסכמי מכר.....	293
פרק ח': ירושה ועזבון.....	297
1. בקשת המבקשת לביטול פסק-דין שנתן תוקף להסכם פשרה בדבר הסכמתם ליתן צו קיום לצוואת המנוחה.....	297
2. ביטול הסכם חלוקת עיזבון.....	298
שער ד': בית-הדין הרבני.....	301

1. גם אם צודקת התובעת שהיא אכן לא ידעה מה היה היקף הנכסים של בעלה, יש לקבוע שסילוקה מזכויות הנתבע לפי ההסכם, ההסכם תקף ואין לבטלו.....	301
2. תוקפו של הסכם גירושין במקרה והצדדים חזרו לשלום-בית.....	305
3. שיהוי התביעה מוכיח על מחילתו והסכמתו של המתאנה למחיר הגבוה ששילם בעד המוצר.....	306
4. בקשת המבקש כי בית-הדין יבטל את ההסכם לשלום-בית שערכו הצדדים - הסכם שקיבל בבית-הדין תוקף של פסק-דין.....	310
5. הסכם גירושין ככלל לא ניתן להפרדה לחלקים, שכן טבעו של הסכם גירושין הוא שכל סעיפיו קשורים זה בזה.....	314
6. מקום בו עברה תקופת זמן שבו הצדדים לא טענו לבטלות ההסכם, ולאחר שההסכם ברובו התקיים, אין מקום לתבוע את בטלות ההסכם.....	316
7. ביטול הסכם גירושין הן משום שהצדדים חזרו לשלום-בית אחר חתימת ההסכם והן משום היותו הסכם מקפח והן משום שיש ספקות רציניים בכשרותו המשפטית של הבעל בעת שחתם על החוזה.....	320
8. סמכות בית-הדין לדון בתביעה לביטול הסכם גירושין שאושר בבית-הדין.....	321
9. כיוון שהבעל הגיש תביעה לבטל את הסכם הגירושין רק אחר זמן רב, מוכח שהוא למעשה הסכים להסכם הגירושין, רק אחר-כך הוא התחרט מהסכמתו, והגיש תביעה לבטל את ההסכם.....	322
10. כידוע, נדרשת ראיה משמעותית לביטול הסכם שנחתם בין צדדים וקיבל תוקף של פסק-דין.....	324
11. מאחר וההליך לאישור ההסכם בבית-הדין אינו הליך שיפוטי הדורש הצגת טענות וראיות, היעדר עורך-דין במעמד אישור ההסכם בבית-הדין, אינה עילה לביטולו.....	327
12. אף אם נניח כי היו בהסכם הגירושין תנאים בלתי-סבירים, עדיין אין בכך כדי לבטל הסכם שנחתם על-ידי שני צדדים.....	330
13. האם יכול הבעל לטעון כי הסכם הגירושין היה רק למראית העין הואיל ובפועל חזרו לגור יחד לאחר הגט.....	332
14. מאחר שהויתור על הכתובה בוטל, האם יתאפשר לבעל - בנסיבות אלה - להודיע על רצונו לבטל את כל ההסכם?.....	334
15. אין בסמכות בית-הדין לדון לביטול הסכם שאושר בערכאה אחרת.....	338
16. דחיית תביעה לביטול הסכם בטענת אי-שפיות בשל נטילת כדורים רבים.....	339
17. תביעה לביטול הסכם בטענה שהוא פיקטיבי.....	339
18. התנאים להגדרת הסכם כ"פיקטיבי" ולביטולו בשל כך.....	345
19. ביטול הסכם גירושין על-ידי הצדדים.....	351

20	דחיית בקשה לביטול הסכם חלוקת רכוש.....	353
21	אי-עמידה במועדי תשלום כעילה לביטול הסכם.....	362
22	ביטול הסכם בטענה לגילוי זכויות שלא היו ידועות במועד חתימתו.....	378
23	דחיית תביעה לביטול הסכם גירושין בשל נישואין מחדש בין הצדדים.....	380
24	תביעה לביטול סעיף בהסכם גירושין.....	393
25	הסכם - חובת וידוא הבנתו והיסוד הנפשי; בטלות בשל מצב נפשי, "מודעא", ויתור תחת לחץ, חוסר סבירות או חזרה מחלקו - אימתו?.....	399
26	תביעה לביטול הסכם - דחייתה לאור הפרעת התובע למימוש וביצוע ההסכם.....	404
27	דבר ידוע הוא שכדי לבטל קניין ברור, ובכלל זה הסכם גירושין, יש צורך בראיות ברורות מאוד לביטול ההסכם. נטל ההוכחה הוא על הטוען לביטול ההסכם.....	405
28	תביעה לביטול הסכם בטענה שנכתב למראית עין - דחייתה.....	406
29	תביעת האישה, בין היתר, לביטול הסכם הממון שנרקם במזימה.....	406
30	טענות האישה לביטול הסכם הממון - עתירה לבית-הדין הגבוה לצדק לביטול החלטת בית-הדין הרבני.....	407
31	רישום הבעלות וחזקת השיתוף.....	410
32	תנאים בלתי-סבירים בהסכם.....	427
33	עתירה מכוונת לביטול החלטותיו של בית-הדין הרבני הגדול בירושלים בקשר לסכסוך הגירושין בין העותרת והמשיב 2 ובעיקר בעניין אישור תוקפו של הסכם הגירושין שנחתם על-ידם וחלוקת הרכוש ביניהם....	429
34	תביעה לביטול הסכם גירושין - טענת קיום פגמים רבים.....	432
35	במקרה הנדון היותו והצדדים חזרו לשלום בית של ג' שנים, הדבר פשוט וברור כי ההסכם בטל, הן מצד לשון ההסכם, הן מצד אומדן הדעת והן מצד התנאי שההסכם חל מרגע מתן הגט.....	433
36	בטלות הסכם מקפח שנערך בהיעדר יכולת להבין את משמעותו ואושר ללא שבית-הדין יבחן אם הובן.....	435
437	שער ה': ירושה	
437	פרק א': עסקאות בירושה עתידה	
445	פרק ב': ביטול הסכם חלוקת עזבון	
1	"לא נעשה דבר".....	445
2	הסכם חלוקת עזבון נבחן על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, ורק אחרי שזה האחרון מביע הסכמתו, נוהג בית-המשפט לאשר את ההסכם וליתן לו תוקף של פסק-דין. היינו, ההסכם נבחן ונבדק היטב קודם אישורו על-ידי בית-המשפט.....	449

3.	תובענה לבטל את הסכם חלוקת עזבון - דחיית הטענה בדבר הטעיה וטעות.....	450
4.	ביטולו של הסכם חלוקת עזבון מחמת ניגוד אינטרסים.....	462
479	שער ו': עניינים שונים	479
479	פרק א': ביטול הסכמי פשרה	479
489	פרק ב': תובענה לביטול הסכם שנחתם בין בני משפחה	489
1.	תובענה לביטול הסכם שנחתם במסגרת פירוק השותפות.....	489
2.	האם הסכם זכרון-הדברים בגדרו חולק עזבון המנוח בין אלמנתו לילדיו מאשתו הראשונה בתיווך הרב נעשה מתוך רצון חופשי של האלמנה... 489	489
3.	פסק-דין הצהרתי לביטול הסכם הלוואה.....	492
4.	תביעה לביטול הסכמים להעברת זכויות במקרקעין, אשר חתמה עליהם המנוחה בטביעת אצבע לטובת הנתבעים - האם המנוחה הבינה את תוכנם ומשמעותם של ההסכמים, בהתחשב במצבה הרפואי?.....	497
501	פרק ג': ענייני מזונות	501
1.	האם יכול התובע לבוא בפני בית-המשפט ולומר, כי לאור שינוי הנסיבות אין לחייבו בשיעור שהוא גדול יותר ממזונות הכרחיים, למרות שלכאורה את האשם לשינוי הנסיבות ניתן לתלות בו עצמו?.....	501
2.	תביעה לביטול החיוב במזונות.....	502
3.	בן מרדן.....	503
4.	האם די בהלכת 919/15 להוות שינוי נסיבות המצדיק עיון מחדש בחיוב מוסכם של האב במזונות ילדיו?.....	505